

vamust arvestate:

Mul on vist prantsuse kirjan-

jastusele pakkunud polnud. Sü-

nud, kirjutasin ä-tekstid, kus on

"Rahva Hääle", 16. II 194

Unenäod ja härjad "Estonias"

Möödunud nädal tõi mitu uutist lavatantsuhuvilistele. Neist esimene "Estonia" Talveaias esietendunud Schnittke-Harchenko "Värvilised unenäod Macbethi teemale". Noore koreograafi debüüt tegi selle sündmuse oluliseks. Kohe järgmisel päeval tuli trupp Alam-Normandiast, Prantsusmaalt. Etendati Karine Saporta seatud "Chimène'i härgi" (Pasquer-Cascales'i muusikaaranžeerung). Mõned esmamuljed balletisõpradelt.

Agu Püüman, teatrikunstnik: "Olen noore tantsija-koreograafi Harchenko senist tegevust vaadanud uudishimuga. Hiljuti nähtud balletiparoodiates nägin tema koomikudalenti, aga uue tööga läheb ta sügavuti. Põnev oleks näha, kuhu ta välja jõuab. Minu jaoks olid unenägede-etenduses olulised duetid (Ruusmaa-Harchenko) aga nõiad-leedid jätsid lahjema mulje — oli klassikalise balletist pärit pealiskaudsust. Noorte kujunduskunstnike Evarti ja Keevalliku lahendus huvitas. Aga siingi tõusid esile Macbethid, nende kostüümide põnevam lahendus leedidekolmiku kleitidega võrreldes. Oli põnev, kuidas Talveaias eksponeeritavad Epp-Maria Kokamäe maalid haakusid etendusega. Dekoratsioonielemendid ühinesid maalide meeleoluga.

"Härgade" etendusel kõitis kõige rohkem kujundus, siis tuli muusika ja alles siis kõik muu (tants?). Juurdlen selle kallal, kas uuendajad ei usalda enam tantsu või lähevad nime sellest kaugele eemale. Huvitav, mis nad ise selle juures mõtlevad? Igatahes ühe kogemuse võrra silmaring laienes (meestantsijate jõulistele, reljeefsete liigutuste pingele!). Muide, unenäolisuses kä-

Dmitri Harchenko Macbethina.

HARRI ROSPU foto

siteldavad lavastused isegi kusaigil haakusid. Kuigi sõnumid (või nende puudumine?) nii erinevad."

Ago Herkül, Tallinna Balletikooli kunstiline juht: "See on aktiivne, et noor inimene — professionaalne tantsija on algaja koreograafina nii julge. Muidugi on ta kergeusklik, kui võtab tõsiselt Plissetskaja kuritegelikkuse fraasi — ballett suudab kõike! Ega ikka suuda küll ja ei hakka suutma ka! Siit küsimus: kas on kõige õigem minna kohe alguses Shakespeare'i keerulisest teosest inspiratsiooni ammutama? Algajal lavastajal on raske nii pikka etendust välja kanda. Ei taha uskuda, et julge hundi rind on alati rasvane. Ja veel — etendus tehti suure lava traditsioone arvestades, aga toimub Talveaias piiratud tingimustes.

Saporta-trupi õhtu olnuks õpetlik kõigile meie lavastajatele. Seda oma detailitäpsuse ja lavapinna oskusliku kasutamise poolest. Vähem said siit esitajad. Võte — vaatesaalile vaatab lavalt vastu vaatesaal — on varemgi kasutamist leidnud. Siin oli see põhjali-

kult ära kasutatud. Sametiga kaetud toolid pandi kaasa mängima, nad muutusid platsdarmiks. Auru lavalepaiskamisega aga pakuti küll üle. Külalisesinejatega seoses tekkis võrdlus ja mõte, et need meie balletikooli poisid (Edur, Pakri, Kripson, Vassin, Kask jt.), kes praegu lepingutega laias maailmas tantsimas, saaksid siin nähtud liikumiste/lavaliste ülesannetega küll ladusalt hakkama. Kooliga tantsija suudab ka igasuguste veidrustega kaasa minna. Sain kinnitust mõtetele, et tantsu-baasharidus on jääv suurus. Oleme harjunud ilu läbi rikkamaks saama. Balletis sünnib kujund läbi treenitud — ilusa keha. Selle trupi puhul see arusaam ei näi kehtivat. Küll suudeti luua eriline atmosfäär ja saavutada lugupidamine selle töö tehnilise teostuse kiiruse ja täpsuse suhtes."

Saima Kranig, "Estonia" balletirepetiitor: "'Estonia' uus balletiõhtu röömustas. Juurde tuli noor koreograaf. Teadsin, et tulemas täismet-raažiline etendus ja seetõttu polnudki seda raske vastu võtta. Midagi annaks siin siiski

kompaktsemaks muuta. Muidugi on muusikas raske millestki loobuda. Schnittke helge vaimsus on hingepalsam. Tantsuseades meeldis graafilise kätejoonis. Nägin tänapäevast stilisatsiooni aga ka ammumöödunud ajastute hingust. Isikupärasest koreograafilisest keelest on muidugi veel vara rääkida. Ega ka kõik tantsijad seda moderntantsule toetuvat tehnikat veel täiuslikult valda (eriti partertechnikat!). Anu Ruusmäe kõrval (käsitlen tema leedi Macbethi kui unenäokuju) sai ilusaks üllatuseks Katrin Kivimägi. Temas oli erilist salapärasust ja neis mõlemas õnneks ei kübetki draamaballetti. Repetiitor-assistent Ülle Toompuu tegi suure töö nimetatud tantsijataride ja teistega, et kõike stiilsesse unisooni viia. Eestis on praegu teisi modernantsule pürgivaid truppe. Erinevate tööde võrdlemisel saab Harchenko küll plusspunkte oma taotlustes stiilselle tervikule.

Külalistrupi etendus masendas mind oma negatiivsusega laetud fantaasiaga, pidevate kordustega, väljavenitatusena. Kõik see nukulik mehaaniliselt rusus. Püüan seda muljet unustada. Usun, et kogu Prantsusmaa tantsuavangard pole seda laadi. Oma reisidel Ameerikas ja mujal nägin paljusid modernseid tantsuetendusi. Selgus, et niisugustes aeglastes kulgemistes, nagu oli "Chimène'i härgades", võib olla ka mingi kaasakiskuv võlu. Allud nagu hüpnosile ja oled seal lõpuni. Præguse etenduse puhul seda polnud. Koreograafi alateadvuse paljastamine — selle alateadviku kacamusega ma kaasa ei läinud. Olen vist muutunud väga valivaks, tahan (ka traagiliselt!) etenduselt positiivseid, hingeminevaid impulsse."

Muljeid vahendas
HEINO AASSALU